

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. כל שהעול כובשו לא הוי שיוור כל שאין העול כובשו הוי שיוור ... הא בדיקלי הא באילני¹
- ב. חוץ מהרוב פלוני חוץ מסדן פלוני ... שאר הרובין נמי ... לא קנה.....1
- ג. חוץ מהצי הרוב פלוני חוץ מהצי סדן פלוני ... אפילו מה ששייר באותו הרוב נמי ... לא קני²
- ד. המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר לו החזרתים לך ... מהימן ... נאמן נאמן בשבועה²
- ה. שטר כים היוצא על היתומים ... ודייני א"י אמרי נשבע וגובה מחצה.....4
- ו. האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון.....6

דף ע.

א. כל שהעול כובשו לא הוי שיוור כל שאין העול כובשו הוי שיוור ... הא בדיקלי הא באילני

כבר התבאר לעיל דף סט: כשמשייר דקלים¹ שבשדה לא שייר אלא הדקלים הגבוהים שעולים להם באילן, ושאר הדקלים שאינם גבוהים כל כך אינם בכלל דקל², אולם אם היו כולם נמוכים שייר כולם³. וכשמשייר גפנים לא שייר אלא הגפנים העבים שאין העול של השור כובשן ושאר הגפנים מכורים ללוקח, ואם כולם דקים שייר כולם.

ב. חוץ מהרוב פלוני חוץ מסדן פלוני ... שאר חרובין נמי ... לא קנה

¹ שו"ע ונו"כ שם ד

² אף על פי שהטור ושו"ע כתבו כן לענין שייר סתם אילנות והיו בו דקלים דלעיל, מדברי הפרישה נראה דקאי גם בכל אופן שמכר שדה ושייר דקלים, וקמ"ל שאפילו שייר סתם אילנות ולא היו בו רק דקלים הדין כן, ולא נאמר שגם הנמוכים בכלל סתם אילנות ושייר גם הם.

³ הרמ"א בשם הטור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אמר לו חוץ⁴ מחרוב מורכב זה, כלומר שהוא חרוב זקן שנתגבר ומרכיבין אותו ויש לו שם בפני עצמו לא קנה כל החרובים שבשדה⁵.

ג. חוץ מחצי חרוב פלוני חוץ מחצי סדן פלוני ... אפילו מה ששייר באותו חרוב נמי ... לא קני

היו בה חרובין⁶ ואמר חוץ מחרוב פלוני או חוץ מחצי חרוב פלוני לא קנה שאר חרובין וגם חצי חרוב ששייר בו לא קנה ואפילו חצי השני, והועיל מה שהזכיר חרוב ששייר לו דרך לילך לאותו חרוב שהרי בלאו הכי לא היה נמכר עם כלל השדה, ובשייר חצי חרוב אין לו אלא דרך לחצי חרוב ויכול הלוקח לעשות גדר משני צדדי חצי החרוב באופן שאין המוכר יכול ללקוט פירותיו ממנו אלא אם כן יקנה ממנו הדרך גם לחצי השני⁷.

ד. המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר לו החזרתים לך ... מהימן ... נאמן נאמן בשבועה

אין חילוק⁸ בין המפקיד אצל חבירו בעדים או שלא בעדים, אלא אחד המפקיד או המשאיל או המשכיר את חבירו בעדים או שלא בעדים דין אחד יש להם לענין השבועה מן התורה, שכיון שהודה שהפקידו אצלו או השכירו לשומרו בשכר או השאילו לו הרי היה שומר וצריך לישבע שבועת השומרים. ועל אף ששלא בעדים יש לו מינו שהיה כופר י"א⁹ שאין אומרים

⁴ רמ"א רטו ה

⁵ דכיון שבלא"ה הוא משויר, כמ"ש בסימן רטו סעיף ה, ולכן אמרינן שנתכוין לשייר כולם, ובא להוסיף בתוספת הלשון שמששיר לו גם דרך לאותו חרוב, וכתב בפת"ש סק"א שאפילו שייר לו דרך בפירוש הדין כן.

⁶ טור שם וכתב בכ"י הרי"ף ז"ל השמיט בעיא זו וגם הרמב"ם לא הזכירה והטעם נתבאר בדברי הרמב"ן (סמ: ד"ה מלבנות) שכתב הכי גרס ר"ח אלא לדמי הכא נמי לדמי וכו' וא"ת ודילמא לשייר לו דרך אמר וכו' איכא למימר בעיין לרבנן הא לרבי עקיבא שייר לו דרך לאותו חרוב ולא לשאר ושמא לכך השמיטה רבינו ז"ל מן ההלכות עכ"ל

⁷ דרישה שם

⁸ שו"ע ונו"כ רצו א ב

⁹ וז"ל הלבוש ולא פטרינן ליה משבועה דאורייתא במינו שהיה יכול לומר לא הפקדת אצלי או לא השכרתני או לא השאלתני, דלכלל שומר לא בא ואין עליו שבועה כלל מן התורה דהו"ל כופר בכל, דלא אמרינן מנו להפטר משבועה אלא לפוטרו מלשלם. ונ"ל טעמא משום דס"ל כשאדם טוען לפטור עצמו מממון במענותיו,

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מיגו לפטרו משבוע. ויש אומרים שאומרים אנו מגו ליפטר משבועה אך כאן שאין מגו טוב הוא זה דהוה מיגו דהעזה, שאין אדם מעיז פניו לכפור דבר ולומר לא היו דברים מעולם בדבר שתבירו יודע בברי שהוא משקר.

אם הוא טוען הך טענה לא הפקדת בידי מאומה ולא השכרתני ולא השאלתני, או שאומר אמת השאלתני או הפקדת בידי או השכרתני אבל החזרתני לך, נשבע היסת ונפטר כשאר כופר בכל¹⁰.

ואפילו הפקיד בידו בשטר או השאילו או השכירו בשטר, נאמן לומר החזרתני לך במגו שהיה יכול לומר נגנב אם הוא שומר חנם, ונאנס אם הוא שומר שכר, ומתה מחמת מלאכה אם הוא שואל¹¹. אולם כאן לפי שאינו נפטר אלא מטעם הך מגו אף על פי שהוא כופר בכל, צריך לישבע על טענה זו שבועה דאורייתא¹² בנקיטת הפיץ כאילו היה נשבע אם היה טוען

הוא במחשבתו מקבל עליו כל חומרות שבועות שבעולם כדי להחזיק דבריו שיאמינו לו טענותיו, וא"כ אין זה מגו טוב דנימא אם היה רוצה היה טוען טענה הפוטרו אפילו משבועה, אדרבה ברצון הוא טוען טענה זו לחייב עצמו בשבועה כדי שיאמינו לו לפוטרו בשבועתו מחיוב ממון, ואנו היאך נפטרנייה משבועה מטעם מגו, הוא עצמו לא חשב להפטר, משא"כ במגו דממון מפטור לפטור. זה נ"ל סברת האומרים שאין אומרים שום מגו לפטור משבועה,

¹⁰ אף שאין פטרינן משבועה דאורייתא במיגו דאי בעי היה טען הכי, מ"מ אם טען כן שלא הפקידו בידו מעולם כלום או החזרתיהו לך, פטור בטענה זו משבועת השומרים דאורייתא ואינו נשבע אלא היסת, והיינו דוקא כשאין ביד המפקיד שטר שהפקיד בידו. סמ"ע שם ג

¹¹ בתשו' הרדב"ז ה"א סי' ו' כתב דשואל כלי כסף בשטר אינו נאמן לומר החזרתני במיגו דנשבר מחמת מלאכה דמיגו זו אינה טובה דאי הוי טעין כן אומרים לו הבא השברים יע"ש. ולפי דבריו צריך לומר דהרמב"ם (פ"ב משכירות ה"ב) והמחבר מיירי שהנבילה אינה שוה כלום דאם לא כן ליכא מיגו. ולי נראה דאף בכהאי גוונא נאמן במיגו לפי מה שכתבו הנמוקי יוסף בפרק השואל (נה, ב מדפה"ר ד"ה דינא) והרב לקמן סימן שד"ם ס"ב בהגה דאם א"ל השואל להמשאיל טול לך השברים ונאנס לאחר מכאן ונאבדו לגמרי הוי כאילו נאנסו ברשות המשאיל ופטור, וע"ש בסמ"ע (סק"ז), וא"כ אכתי אית ליה מיגו מעליא דאי בעי אמר דנשבר מחמת מלאכה ואמרת לך טול השברים ואח"כ נאנסו דפטור לגמרי. אך לפי מה שכתב הסמ"ע סי' ק"ח ס"ק י"ז דהא דנאמן לומר החזרתני במיגו דנאנסו אף על גב דנאנסו לא שכיח מ"מ אין בה העזה כל כך כמו בהחזרתני לך משום הכי חשיב מיגו, וא"כ בנידון זה כיון דאינו פטור מאונס השברים אלא אם כן אמר למשאיל טול את שלך א"כ שוב לא מהימן לומר בשואל בשטר [לומר] החזרתני במיגו דנאנסו דהא יצטרך להחזיר השברים אם לא שיאמר ג"כ אמרת לך טול את שלך ונאנסו א"כ יצטרך להעזיז ולטעון ג"כ טענה דלא שכיח ומיגו דלא שכיח לא אמרינן. אך לפי מה שהעלה הש"ך בכללי המיגו (סק"ב) דאמרינן מיגו דלא שכיח אם כן הכא נמי הוי מיגו מעליא ונאמן לומר החזרתני במיגו. שער משפט שם

¹² משמע לכאורה דהיינו ש"ד ממש וכן כתב הבי"ח להדיא דדעת הרי"ף והטור דהיינו ש"ד דלא כהתו' בפ' המוכר את הבית (דף ע"ר ע"ב) שכתבו דהיינו שבועה דרבנן. ש"ך שם ג. מדברי הסמ"ע סימן קכ"א (סק"ד) נראה דהוא שבועת התורה ממש ומשום דאינו נאמן לומר החזרתני [אלא] במיגו דנאנסו מש"ה צריך שבועת התורה ממש כמו בנאנסו ע"ש. קצוה"ח שם ב וכן נקט לעיקר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אלו הטענות¹³. וי"א¹⁴ שנשבע מדרבנן, שבועה כעין דאורייתא בנקיטת חפץ¹⁵.

דף ע:

ה. שטר כיס היוצא על היתומים... ודייני א"י אמרי נשבע וגובה מחצה

הנותן מעות או סחורה לחבירו להתעסק בהם¹⁶, כמחצית מלוה ומחצית פקדון, למחצית שכר ולמחצית הפסד, יש בהם קצת מדיני שליחות וקצת מדיני שותפות. כמו שיבואר.

¹³ ואין אומרים בפקדון אם אמת שהחזירו שטר ביד המפקיד מאי בעי ה"ל ליטלנו מידו כשהחזירו, י"ל דסמך אטענת מינו שבידו לטעון נאנסה מידי, משא"כ בשטר שביד המלוה על הלוחה דאינו נפטר בטענת אונסין דהא הלוחה חייב באחריות הלוחה אף באונסין. סמ"ע שם

¹⁴ ולפע"ד דגם הטור והע"ש שכתבו שבוע' דאורייתא לאו ש"ד ממש קאמרי אלא שבועה כעין דאורייתא קאמרי ולא באו אלא לומר דצריך לישבע בנקיטת חפץ דודאי לא אשכחן ש"ד אלא בטענת נאנסו דרמא רחמנא שבועה עליה דאל"כ כל א' יטעון נאנסו ואין הלה מכיר בשקרו משא"כ בטוען החזרתי שהלה מכחישו ליכא כאן ש"ד אלא דצריך נק"ח כעין של תורה וכ"כ הסמ"ג עשין פ"ט ממש כהרמב"ם וכל זה ברור ונ"מ בין שבועה דאורייתא ממש ובין שבועה כעין דאורייתא לענין נחת' לנכסיה וכן לענין היפוך וכן לענין חשוד כדאיתא בס"פ ס"ט וי"ג ועוד יש שאר נפקותו ודוק. ש"ך שם, ועיין קצוה"ח שם מה שהשיג, ועיין נתיה"מ וחי' רע"א שם

¹⁵ עיין תומים בכללי מינו סי' קי"ב שהקשה דלאו מינו הוא, דיש לומר דעושה כן בכדי שיהיה יכול להפך או משום נחתין לנכסיה. ולפענ"ד נראה דהך מינו דהחזרתי לא דמי לשאר מינו, דהכא טעמא אחרינא איכא, משום דהוא יכול לטעון נאנסו שוב אינו נזהר ליקח שטר שסומך על טענת נאנסו וכמ"ש הסמ"ע בס"ק ג', ע"ש, ויכול הוא לישבע שנאנסו ואף שבאמת לא נאנסו רק החזיר, כיון שהמפקיד כיחש גם זה מכלל אונס הוא וכנאנס או נגנב דמי. נתיה"מ שם א

¹⁶ דיני עיסקא יש בהם הנוגעים לאיסור רבית ויש הנוגעים לדיני ממונות, ובמה שנוגע לדיני רבית התבאר במסכת ב"מ, וגם בדיני היתר עיסקא שיסודם בדיני עיסקא, כמבואר שם באריכות, אמנם מכיון שיש קצת מדיני ממונות שבעיסקא שלא נתבארו שם, יתבאר כאן בעיקר במה שנוגע בדיני ממונות ועי' עוד בדברי גאונים (כלל עט וכלל צח).

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המקבל עסקא¹⁷, אפילו לזמן קצוב, יכול לחזור בו¹⁸ כל אימת שירצה¹⁹, כדין פועל שיכול לחזור אפילו בחצי היום²⁰, אבל הנותן אינו יכול לחזור תוך הזמן שקבעו²¹, ואפילו לא קבעו זמן אלא שנתן לו לעסק מסוים, אינו יכול לחזור כל שלא נגמר עסק זה, כגון סחורה שיש זמן ידוע למכירתה²².

מת הנותן אין יורשיו יכולים לבטל העסקא²³, מת המתעסק יכול הנותן לבטל העסקא אפילו תוך הזמן²⁴, שיכול לומר לא נשתתפתי אלא עם אביכם שהיה בקי במשא ומתן²⁵.

¹⁷ שו"ע ונו"כ קעג כו

¹⁸ כתב בד"ג (כלל עט סימן יג) בשם שו"ת בית יהודה שאם גם המתעסק נתן מעות, אינו יכול לחזור, שמעותיו משועבדים לעסקא, וכן אם גם הנותן מתעסק אינו יכול לחזור ששניהם משועבדים זה לזה, וכדין שותפים.

¹⁹ בקצה"ח (סק"ח) הביא מדברי הש"מ (בפ' המקבל), ולמד מדבריו שאם חוזר בו אין לו בריוח כלום, ואפילו חלקו בריוח, דרווחא לקרנא משתעבד עד סוף הזמן, וכל שלא השלים פעולתו אינו נוטל כלום, ובנה"מ (ס"ק מא) כתב שאי אפשר לומר כן, שהרי פועל החוזר בו צריך בעה"ב לשלם לו שכירותו עד הזמן שחזר בו, ומה שאמרו רווחא לקרנא משתעבד היינו כשממשיך להתעסק וחוששין שמא יהיה הפסד, אבל כשמפסיק מלהתעסק ודאי שלא יהיה הפסד, והש"מ איירי בשני מתעסקים שאחד רוצה לחזור והשני ממשיך להתעסק, וחושש שמא יהיה אצלו הפסד, עיין שם. ובהלואות על צד היתר עסקא, עי' בספר ברית יהודה (פרק לח סעיף טו) שהביא מדברי האחרונים אם יכול המקבל לחזור באמצע הזמן (עיין שם בהערה לו), ועי' פת"ש (כאן ס"ק כז) מ"ש בשם התומים והנה"מ ובמשפט שלום ובדברי גאונים ובערוך השלחן, ועיין בנחל יצחק (סימן עד אות א) שהאריך בהלכה זו, עיין שם, ועי' שו"ת חלקת יעקב (ח"ג סימן רא).

²⁰ כתב החו"א (ב"ק סימן כא ס"ק כו) שמקבל עסקא, אף על פי שקיבלו בקבלנות, יש לו דין פועל ולא קבלן, ויכול לחזור בו, עי' בדבריו שם, וצ"ע, ועי' פת"ח (ח"ד) דיני שכירות (פרק יא) כדין חזרת פועל, ומשמע שאפילו תרעומת אין לו עליו, ונראה שגם בנתן לו מעות לקנות ולא קנה שיש לו עליו תרעומת אינו אלא מפני שלא הודיעו שחוזר, וסמך עליו, אבל אם הודיעו שחוזר, לא גרע ממקבל שרוצה לחזור באמצע העסקא שיכול לחזור כדין פועל, ופשוט שצריך מיד להחזיר כל המעות או הסחורה שבידו, ואפילו חלק המלוה אינו יכול לעכב. עיין פתחי חושן חלק ז פרק ט הערה ו

²¹ שהרי הנותן אין דינו כפועל אלא כשותף, ומ"מ נראה שכל שלא עשו קנין המועיל בשותפות, יכול גם הנותן לחזור, כשם ששותפים בלא קנין יכולים לחזור, ונראה שאפילו לדעת המרדכי ששותפות נקנה בדיבור בעלמא, כמ"ש שם, שאני גבי שותפים שיש סברא דצייתי אהדדי, אבל בעסקא נראה דלא שייך סברא זו.

²² שו"ע ונו"כ קעו כב, וכתב בכנה"ג שאם נתן לחתנו מעות בעסקא ונפרד הזוג, יכול לחזור, דזה הוי כבלה הזמן.

²³ בספר ברית יהודה (פרק לח סעיף יט) הביא מדברי שו"ת טור האבן (סימן מה) שכתב כן, ואף בשותפים שמת אחד משאינם מתעסקים הדין כן, שלא אמרו שהשותפות בטלה אלא כשהמתעסק מת. ופשוט שהמתעסק חייב לתת ליורשים כל מה שהתחייב לאביהם, ועי' בברית יהודה (שם) מ"ש בענין הלואות עצה"ע, ועי' שו"ת חקרי לב (ח"מ סימן קכח) שהאריך בהלכה זו.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם יט

²⁵ וכתב הסמ"ע דה"ה שהיורשים יכולים לחזור, ואם לא חזרו והמשיכו היורשים להתעסק חייבים היורשים ליתן כל מה שנתחייב אביהם, כ"כ בפת"ש (שם), ועי' מ"ש בזה בברית יהודה מדברי האחרונים בענין הלואות עצה"ע. כתב בכנה"ג (סימן קעו הגה"ט אות קפה), דאע"פ שמתבטל העסקא, אם היה הפסד בשעה שהיה חי ונתחייב לשלם, חייבים היורשים לשלם חלקם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ומכל מקום אינו גובה מהם את כל דמי העיסקא אלא רק את חלק המלוה, שטוענין ליתומים²⁶ שהחזיר אביהם חצי הפקדון במיגו דנאנסו.

ו. האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון

הנותן מעות או סחורה לחבירו להתעסק בהם כמחצית מלוה ומחצית פקדון²⁷, למחצית שכר ולמחצית הפסד, יש בהם קצת מדיני שליחות וקצת מדיני שותפות²⁸.

וכבר התבאר במסכת בבא מציעא שדף סח. הנותן מעות²⁹ לחבירו בתורת עיסקא, שנותן לחבירו סחורה או מעות שיתעסק וירויח בהם והריוח מתחלק ביניהם, כיון שחצי האחריות על הנותן וחצי על המקבל, אסור. שכל עיסקא חציה מלוה וחציה פקדון, כלומר שמעות העיסקא מתחלקים לשני חלקים שהחצי שלוקח הוא ממנו את הריוח הוא מלוה, והוא כולו באחריות המקבל והריוח ממנו כולו שלו וכן ההפסד, וחצי האחר הוא פקדון והוא כולו באחריות בעל המעות, והריוח ממנו כולו שלו וכן בצד ההפסד. ונמצא שטורה המקבל בחלק הפקדון בשביל חלק המלוה ואם כן מהנה את הנותן המלוה ויש בזה אבק רבית³⁰.

לפיכך צריך לו ליתן שכר טרחו עבור חלקו מה שמתעסק בחלק הפקדון שבכל יום ויום מימי השותפות.

²⁶ שו"ע ונו"כ קח ד

²⁷ אבל יכולים להתנות גם להוסיף על חלק הריוח או ההפסד וכן לפחות ממחצית, וכמו שנתבאר בספר ברית יהודה (פרק לו).

²⁸ שהרי בעיסקא יש חלק המלוה שהוא באחריות המקבל, וכשלו דמי, כדין מלוה להוצאה ניתנה, ואילו בחלק הפקדון שהוא של הנותן ובאחריותו, הוא שליח, וממילא הם שותפים בכל העיסקא, והרמב"ם הביא דיני עיסקא בהלכות שלוחין ושותפין, ומדבריו נראה שהשותפות היא ע"י מעותיו של זה והתעסקותו של זה,

²⁹ שו"ע ונו"כ קעז ב

³⁰ ואסור למתעסק למחול שכר טרחו. גנת ורדים יו"ד כלל ו סי' ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ובשנותן שכרו אינו צריך לשלם לו שכרו הממשי על טרחתו³¹, אלא משלם מחצית שכרו³² כפועל בטל של אותה מלאכה שבטל ממנה. כלומר איזה מלאכה שהוא רגיל לעשות כמה רוצה ליטול ויהא בטל ממנה.

במה דברים אמורים כשאין לו למתעסק שום עסק אחר עם העיסקא הזה, כגון שהושיבו בחנות שצריך זה לישב בחנות כל היום ואינו יכול להתעסק בשום אומנות אחר, שהרי הוא כשכיר יום בעד הלואתו וצריך לתת לו שכירות הרבה שלא יהא מחזי כריבית מחמת העיסקא. אבל אם היה לו עסק אחר כל שהוא להתעסק בו עם מעותיו של זה, אינו צריך להעלות לו שכר של כל יום אלא אפילו העלה לו דינר בכל ימי השותפות, דיו, ואם פחתו או הותירו יהיה לאמצע בשוה.

וכן אם א"ל: כל הריוח יהיה לך שלישי או עשיריתו מקודם בשכרך, והמותר נחלק בשוה הואיל ויש לו עסק אחר הרי זה מותר, ואם הפסידו יפסידו מחצה.

ואם היה המתעסק אריסו והיה לו עסק אחר, אינו צריך להעלות לו שכר אחר כלל שהאריס משועבד הוא לבעל השדה.

וצריך להיות כל אחריות פלגא הפקדון על הנותן אפילו אחריות דאונסין דלא כיש מקילין ומתירין במקצת אחריות.

ואם בעל המעות או הסחורה מתעסק גם הוא אפילו אינו מתעסק אלא מעט הרי הם כשותפין ואין בזה חשש רבית³³.

אין המתעסק³⁴ רשאי להוציא מעות העיסקא לצרכו שלא למטרת עסק, אפילו חלק המלוה שבו. ואם עבר והוציא לצרכו, ונתעסק בשאר המעות, עד מחצית העיסקא כל הריוח לבעל המעות, ומה שיותר ממחצית העיסקא הריוח לו, ואם חזר וקנה סחורה בכל המעות חזר להיות כדין עיסקא³⁵.

³¹ ועיין חו"ד ריש סי' קסו שהקילו בזה משום שהוא גם לטובת המלוה ואינה רבית נמורה

³² ברית יהודה פרק לו הערה ו

³³ שו"ת מהריט"ן ריו

³⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד קעז ל

³⁵ ועי' רמ"א (יו"ד שם סעיף ה) ובמ"ש בזה בספר ברית יהודה (פרק לח סעיף ט).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מת הנותן אין יורשיו³⁶ יכולים לבטל העיסקא, מת המתעסק יכול הנותן לבטל העיסקא אפילו תוך הזמן³⁷, ואם יש עדים שמעות או מטלטלין אלו הם מזה העסק, נוטלין בעל המזון³⁸ בלא שבועה³⁹ ואין הבעל חוב ולא האשה נוטלים כלום מהקרן ולא מחלק ריוח הנותן⁴⁰. וטוענין ליתומים שהחזיר אביהם חצי הפקדון במיגו דנאנסו⁴¹.

³⁶ בספר ברית יהודה (פרק לח סעיף יט) הביא מדברי שו"ת טור האבן (סימן מה) שכתב כן, ואף בשותפים שמת אחד משאינם מתעסקים הדין כן, שלא אמרו שהשותפות בטלה אלא כשהמתעסק מת, וכדלהלן. ופשוט שהמתעסק חייב לתת ליורשים כל מה שהתחייב לאביהם, ועי' בברית יהודה (שם) מ"ש בענין הלואות עצה"ע, ועי' שו"ת הקרי לב (חו"מ סימן קכח) שהאריך בהלכה זו.

³⁷ שו"ע סימן קעו סעיף יט, שיכול לומר לא נשתתפתי אלא עם אביכם שהיה בקי במו"מ, ובפתי"ש הביא בשם שו"ת אבקת רובל שנשאל מהאריז"ל בדין מתעסק שמת בדרך, ואח"כ נאנסה הסחורה, מי אמרינן שמיד כשמת בטלה העיסקא ממילא, ונעשה כאילו חזרה לרשות הנותן ושלו נאנס, ואינו יכול לנבות מהיורשים אפילו חלק המלוה (אם לא ירשו נכסים אחרים), וכן לאידך גיסא כשהגיעה הסחורה בשלום ונמכרה בריוח גדול, אם כל הריוח לנותן, או דילמא כל זמן שלא חזרו נשאת העיסקא ברשות יורשים, וממילא גם ההפסד וגם הריוח עליהם, והב"י השיב שהעיסקא נמשכת באחריות היורשים, וכתב דדמי להניח להם אביהם פרה שאולה שמשתמשים בה כל ימי שאלתה (כמ"ש בסומן שמא סעיף ג), ועי' בפתי"ש מ"ש בזה, ובאורח"מ (כלל לה סימן לה) הביא בשם שו"ת שו"מ (מהדו"א ח"ב סימן קנז) שהאריך לבאר דברי הב"י והאריז"ל.

³⁸ וכתב המרדכי דאפילו מיתומים קטנים נמי שקיל ותמהני היאך אפשר למישקל מיתומים קטנים הא אין מקבלין עדות עליהם כדאיתא בסוף קמא (ובח"מ סי' ק"י) עכ"ל ב"י, ותמהני על דבריו דהא אפשר כשנתקבל העדות בחיי אביהם דבכה"ג נפרעין מהן כדאיתא בח"מ סי' ק"ח עכ"ל ד"מ וכן כתב הב"ח ע"ש. ש"ך שם נז שו"ע ונו"ב שם לא

⁴⁰ וטעמא, שעסקא בכל מקום שהוא הוא של בעל המעות, ואינו כשאר בעלי חובים שאין להם על הלוה שלהם אלא שיעבוד, וכמו שהוא משועבד לו כן הוא משועבד לאשתו בכתובתה ולשאר בעלי חובים, ואיכא דינא בינייהו איזה מהם קודם ושאר חילוקים המבוארים במקומותיהם בלבוש הבוץ וארגמן ובלבוש עיר שושן. אבל הכא אף על גב דפלגא מלוה הוא גבי המתעסק, היינו לענין אונסין ודיני ריבית המבוארים, אבל מכל מקום מיקרי עיסקא לומר שהם של הבעלים בכל מקום שהם, לכך נוטלים בלא שבועה ואין שום שיעבוד של אחרים, שעל המתעסק דין ודברים עליהם, ויכול הנותן ליקח את שלו מיד אף ע"פ שעדיין לא כלה הזמן של העיסקא, שיכול לומר ליורשים לאביכם האמנתי וסמכתי עליו על משא ומתן שלו ולא עליכם, רק חלק הריוח המגיע על המתעסק שמת, אותו חלק הוא משועבד לאשה ולבעל חוב כשאר נכסיו.

⁴¹ שו"ע סימן קח סעיף ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

